

UNGT FÓLK

Kópavogur

Niðurstöður rannsóknar meðal nemenda í
8., 9. og 10. bekk árið 2020

RANNSÓKNIR & GREINING
Icelandic Centre for Social Research & Analysis

UNGT FÓLK 2020

8., 9. og 10. bekkur

©Rannsóknir og greining 2020

Rit þetta má ekki afrita með nokkrum hætti, svo sem með ljósmyndun, prentun, hljóritun eða á sambærilegan hátt, að hluta til eða í heild, án skriflegs leyfis Rannsókna og greiningar.

Töfluskrá

Tafla 1.	Fjöldi þátttakenda árið 2020.....	1
Tafla 2.	Vímuefnaneysla í 10.bekk, lykilþættir árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar	3
Tafla 3.	Vímuefnaneysla í 9.bekk, lykilþættir árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.....	3
Tafla 4.	Vímuefnaneysla í 8.bekk, lykilþættir árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar	4
Tafla 5.	Hve oft hefur þú notað rafrettur síðastliðna 30 daga. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk, árið 2020	5
Tafla 6.	Hlutfall nemenda í 10. Bekk sem hafa notað eftirtalin vímuefni einu sinni eða oft um ævina, árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar	5
Tafla 7.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja neðangreint eiga mjög eða frekar vel við um þau, árið 2020	8
Tafla 8.	Hvað vinnur þú marga tíma í launaðri vinnu með skólanum á viku? Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2020	9
Tafla 9.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að neðangreindar staðhæfingar um nám og skóla, eigi oft eða nær alltaf við um þau, árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar	14
Tafla 10.	Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segja að eftirfarandi námsörðuleikar hafi mikil eða mjög mikil áhrif á námsframmistöðu þeirra, árið 2020	14
Tafla 11.	Hlutfall nemenda í 8. til 10. bekk sem hafa fengið send andstyggileg að særandi skilaboð í gegnum netið og hafa sent andstyggileg eða særandi skilaboð í gegnum netið, árið 2020	16
Tafla 12.	Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk sem segist hafa fundið fyrir eftirfarandi einkennum vanlíðanar síðastliðna viku fyrir könnun, árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar	17

Myndaskrá

Mynd 1.	Hlutfall nemenda sem á rafrettu, árið 2020.....	4
Mynd 2.	Hlutfall nemenda í 10. bekk árið 2020 sem segja að foreldrum þeirra væri næstum því alveg sama ef þeir myndu reykja sígarettur, nota rafrettur, verða ölvuð eða nota marjúana.....	6
Mynd 3.	Hlutfall stráka í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum á virkum dögum, árin 2018 og 2020.....	6
Mynd 4.	Hlutfall stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum á virkum dögum, árin 2018 og 2020.....	7
Mynd 5.	Hlutfall stráka í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum um helgar, árin 2018 og 2020.....	7
Mynd 6.	Hlutfall stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum um helgar, árin 2018 og 2020	8
Mynd 7.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segjast hafa verið úti eftir miðnætti, einu sinni eða oftar síðastliðna 7 daga, árin 2018 og 2020.....	9
Mynd 8.	Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk eftir því hversu miklum tíma þau verja í að spila tölvuleiki á netinu að jafnaði á hverjum degi, árið 2020.....	10
Mynd 9.	Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk eftir því hversu miklum tíma þau verja á samfélagsmiðlum að jafnaði á dag, árið 2020.....	10
Mynd 10.	Hlutfall stráka í 8., 9. og 10. bekk sem taka þátt í skipulögðu tómstundastarfi vikulega eða oftar, árið 2020	11
Mynd 11.	Hlutfall stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem taka þátt í skipulögðu tómstundastarfi vikulega eða oftar, árið 2020	11
Mynd 12.	Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem stunda íþróttir (æfa eða keppa) með íþróttafélagi 1 sinni í viku eða oftar, árið 2020	12
Mynd 13.	Fjöldi skipta sem hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk segjast stunda íþróttir eða líkamsrækt í hverri viku, árið 2020	12
Mynd 14.	Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast reyna á sig líkamlega þannig að þau mæðist eða svitni fjórum sinnum í viku eða oftar, árið 2020.....	13
Mynd 15.	Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast stunda hópastarf eða klúbbastarf í félagsmiðstöð, árið 2020	13
Mynd 16.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að ofangreindar staðhæfingar hafi oft eða alltaf átt við síðustu tvær vikur fyrir könnun.....	15
Mynd 17.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að ofangreindar staðhæfingar hafi oft eða alltaf átt við síðustu tvær vikur fyrir könnun.....	15
Mynd 18.	Hvað sefur þú að jafnaði margar klukkustundir á nóttu. Hlutfall nemenda í 8. til 10. bekk árið 2020	16
Mynd 19.	Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk eftir því hvort þeim finnst þau fá nægan svefn á virkum dögum, árið 2020.....	17
Mynd 20.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að þeim finnst gott að búa í sínu sveitarfélagi/hverfi	18
Mynd 21.	Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að það sé mikið og gott félagslíf í sínu sveitarfélagi/hverfi.....	18

Inngangur

Forvarnarstarf meðal unglinga í grunnskólum hefur verið mjög öflugt undanfarin ár og er hið svokallaða „Íslenska forvarnarmódel“ nú notað sem fyrirmynd starfs víðsvegar um heiminn. Rannsóknir og greining hefur kappkostað að hámarka nýtingu rannsóknargagnanna með því að greina staðbundnar niðurstöður fyrir sveitarfélög, hverfi, skóla og aðra hagsmunaaðila á hverju ári. Markmiðið er að niðurstöðurnar komist til skila til þeirra sem vinna að því að bæta líf barna og ungmenna frá grasrótinni og upp úr. Mikil áhersla er lögð á að meta þá þætti sem skipta máli í lífi ungmenna hverju sinni og meta breytingar í samfélaginu. Í fyrirlögninni árið 2020 var bætt við spurningum sem snúa að svefnvenjum ungmenna og ítarlegri spurningum um koffínneyslu og rafrettunotkun.

Í þessari skýrslu er greint frá niðurstöðum úr Ungt fólk rannsókninni árið 2020.

Aðferð, gögn og mælitæki

Niðurstöðurnar sem birtast í skýrslunni eru byggðar á könnun sem lögð var fyrir alla nemendur í 8., 9. og 10. bekk í febrúar árið 2020. Framkvæmd og úrvinnsla rannsóknarinnar var á vegum Rannsókna og greiningar við Háskólann í Reykjavík. Spurningalistar voru sendir í alla skóla á landinu þar sem kennarar sáu um að leggja listana fyrir eftir skýrum fyrirmælum. Með hverjum spurningalista fylgdi ómerkt umslag sem þátttakendur settu listann í að lokinni útfyllingu. Ítrekað var fyrir öllum þátttakendum að rita engar persónugreinanlegar upplýsingar á spurningalistana eins og nafn eða kennitölu. Nemendur voru beðnir um að svara öllum spurningum eftir bestu samvisku og biðja um hjálp ef þess þyrfti.

Öllum nemendum sem voru mættir í kennslustund daginn sem könnunin fór fram var boðið að svara spurningalistanum. Svarhlutfall á landsvísu var tæplega 85%.

Mælitæki rannsóknarinnar eru spurningalistar sem hafa verið þróaðir ár frá ári. Fyrst af starfsfólki Rannsóknarstofnunar uppeldis- og menntamála en frá árinu 1998 af vísindamönnum og samstarfsaðilum Rannsókna og greiningar. Spurningalistinn árið 2020 var 31 blaðsíða og innihélt 88 spurningar í mismörgum liðum.

Tafla 1. Fjöldi þátttakenda árið 2020.

	Kópavogur			Landið		
	10.bekkur	9.bekkur	8.bekkur	10.bekkur	9.bekkur	8.bekkur
Strákar	215	189	230	1 687	1 754	1 891
Stelpur	198	205	187	1 681	1 682	1 821
Annað	3	7	1	37	49	46
Samtals	416	401	418	3 405	3 485	3 758

Lykiltölur í lífi barna

Kópavogur

14.2%

Úti eftir miðnætti
einu sinni eða
oftar síðastliðna
viku

10.8%

Líður illa í
skólanum, alltaf
eða oft

5.2%

Nemenda í 10.
bekk nota rafrettur
daglega

5.3%

Nemenda í
10. bekk hafa
orðið ölvaðir sl.
30 daga

6.2%

Nemenda í
10. bekk
hafa notað
kannabis

38.0%

Meta líkamlega heilsu
sína mjög góða

45.0%

Meta svo að þau fái oft
eða alltaf nægan svefn á
virkum dögum

27.0%

Meta andlega
heilsu sína mjög
góða

71.3%

Segja það mjög
auðvelt að fá frá
foreldrum
umhyggju og hlýju

Áfengis-, tóbaks- og vímuefnaneysla

Tafla 2. Vímuefnaneysla í 10. bekk, lykilþættir árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.

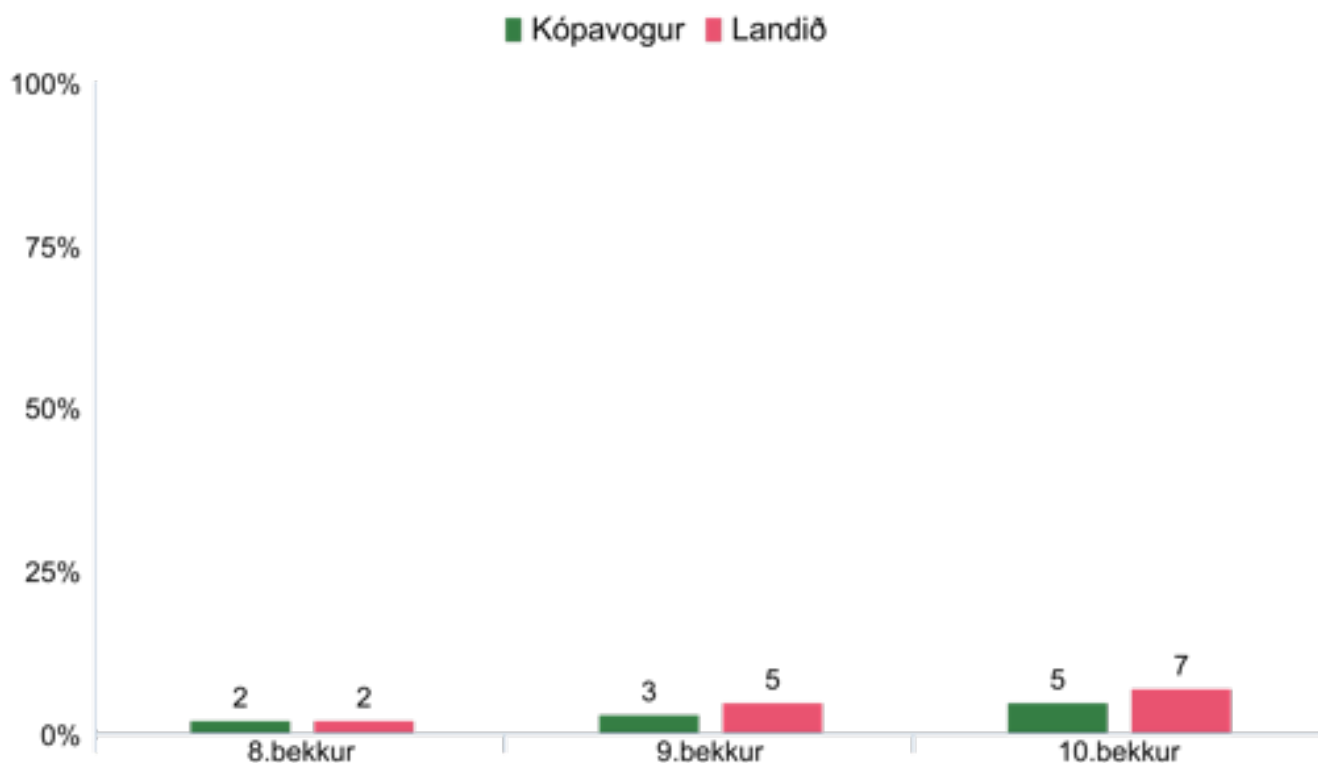
	Kópavogur		Landið	
Daglegar reykingar	1.0%	0.2 ↑	0.9%	-0.2 ↓
Munntóbak 1x eða oftar sl. 30 daga	6.3%	3.9 ↑	6.0%	2.9 ↑
Neftóbak 1x eða oftar sl. 30 daga	1.5%	0.5 ↑	2.2%	0.3 ↑
Drukkið áfengi sl. 30 daga	10.8%	4.7 ↑	12.5%	2.4 ↑
Ölvun um ævina	14.4%	7.1 ↑	15.9%	2.2 ↑
Ölvun sl. 30 daga	5.3%	1.6 ↑	6.5%	0.9 ↑
Kannabis um ævina	6.2%	1.0 ↑	6.4%	0.2 ↑
Dagleg rafrettunotkun	5.2%	-0.2 ↓	6.3%	-2.4 ↓

Tafla 3. Vímuefnaneysla í 9. bekk, lykilþættir árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.

	Kópavogur		Landið	
Daglegar reykingar	0.8%	0.0	0.8%	-0.1 ↓
Munntóbak 1x eða oftar sl. 30 daga	3.1%	2.6 ↑	3.8%	2.2 ↑
Neftóbak 1x eða oftar sl. 30 daga	0.3%	0.0	0.9%	-0.2 ↓
Drukkið áfengi sl. 30 daga	6.0%	0.6 ↑	7.3%	0.5 ↑
Ölvun um ævina	9.2%	4.4 ↑	9.9%	3.2 ↑
Ölvun sl. 30 daga	4.2%	2.6 ↑	3.6%	0.4 ↑
Kannabis um ævina	4.7%	2.7 ↑	4.9%	1.5 ↑
Dagleg rafrettunotkun	4.8%	1.3 ↑	5.3%	0.0

Tafla 4. Vímuefnaneysla í 8. bekk, lykilþættir árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.

	Kópavogur		Landið	
Daglegar reykingar	0.3%	0.0	0.4%	0.3 ↑
Munntóbak 1x eða oftar sl. 30 daga	1.5%	1.3 ↑	1.4%	1.0 ↑
Neftóbak 1x eða oftar sl. 30 daga	0.0%	-0.2 ↓	0.7%	0.4 ↑
Drukkið áfengi sl. 30 daga	5.1%	1.5 ↑	4.4%	1.5 ↑
Ölvun um ævína	5.3%	3.0 ↑	3.6%	0.5 ↑
Ölvun sl. 30 daga	1.3%	0.8 ↑	0.9%	0.4 ↑
Kannabis um ævína	1.0%	-0.7 ↓	1.4%	0.0
Dagleg rafrettunotkun	2.5%	0.6 ↑	2.4%	0.0

Mynd 1. Hlutfall nemenda sem á rafrettu, árið 2020.

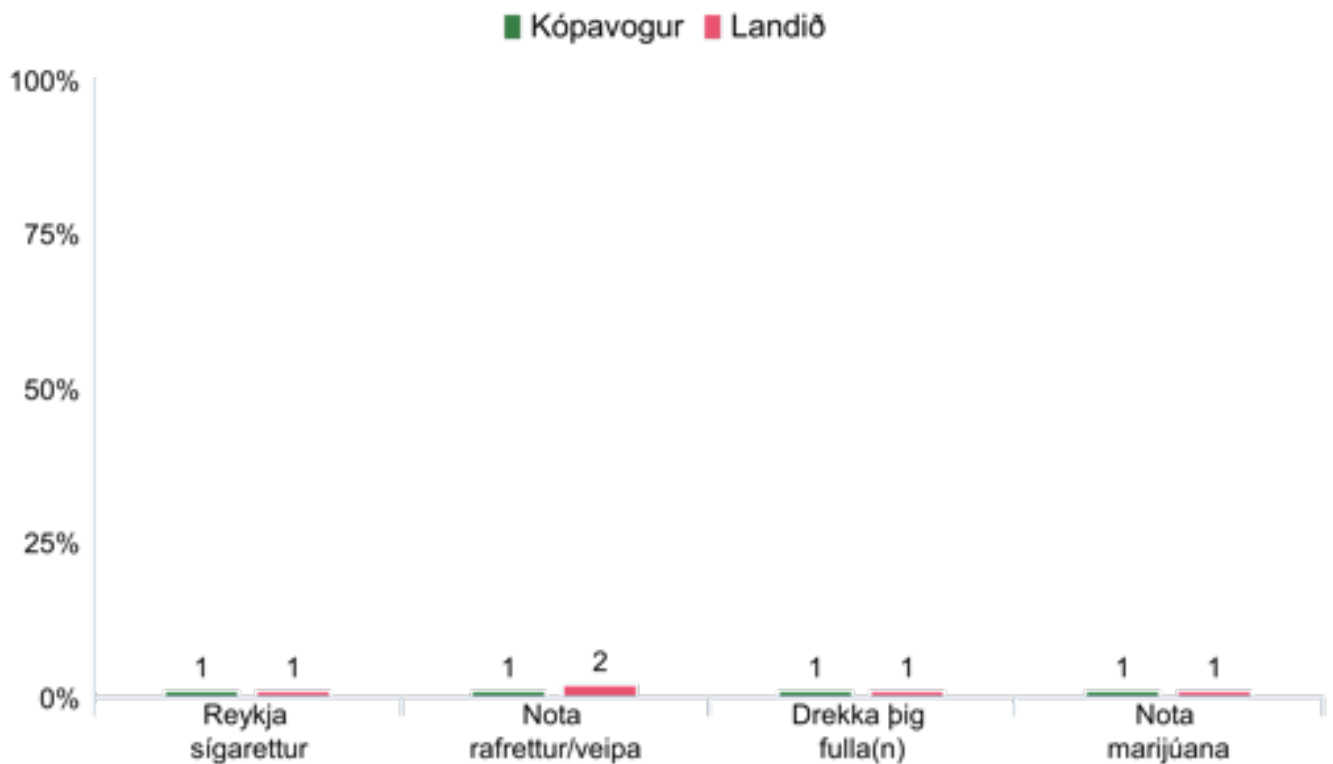
Tafla 5. Hve oft hefur þú notað rafrettur síðastliðna 30 daga. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk, árið 2020.

	8.bekkur		9.bekkur		10.bekkur	
	Kópavogur	Landið	Kópavogur	Landið	Kópavogur	Landið
Aldrei	94.9%	94.4%	90.9%	90.0%	90.0%	87.1%
Sjaldnar en einu sinni á dag	2.5%	3.3%	4.3%	4.7%	4.7%	6.5%
1-10 sinnum á dag	1.8%	1.3%	1.0%	1.7%	1.7%	2.0%
11 sinnum eða oftár á dag	0.8%	1.1%	3.8%	3.6%	3.5%	4.3%

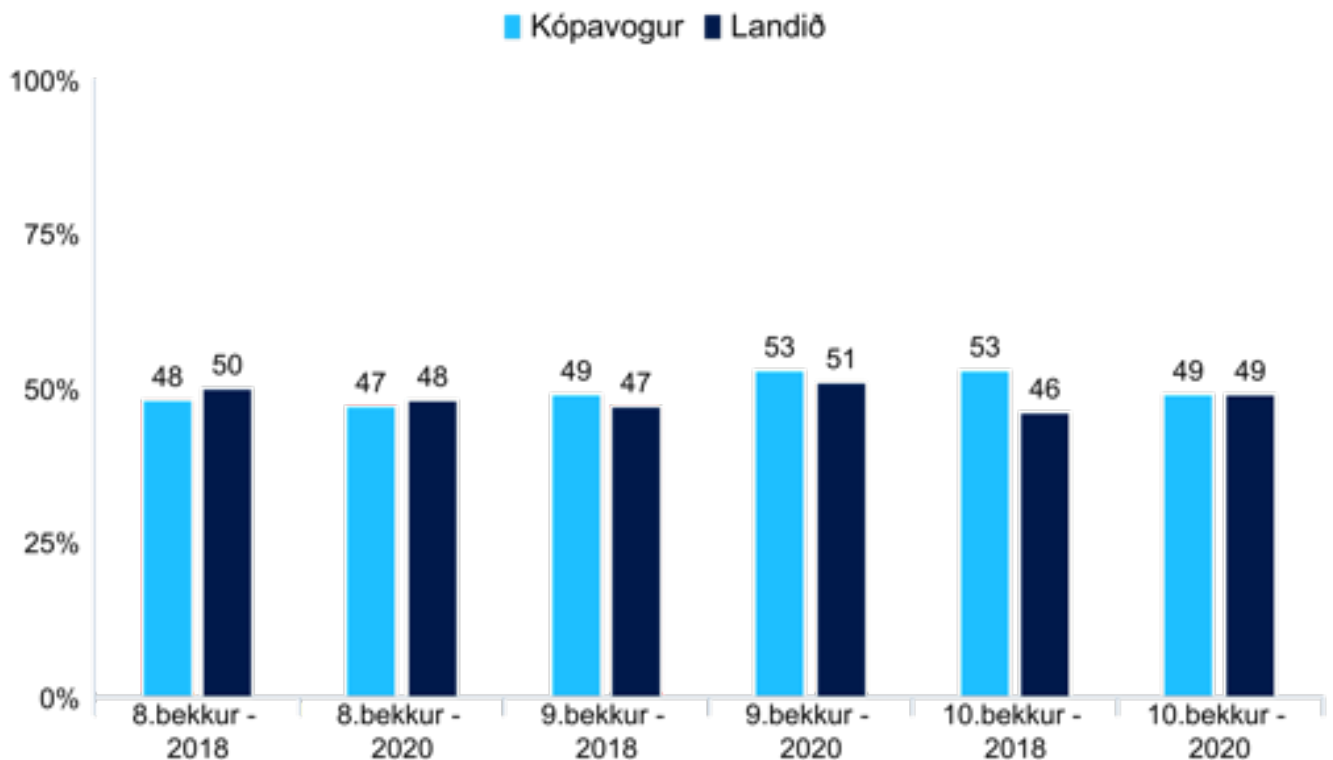
Tafla 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað eftirtalin vímuefni einu sinni eða oftár um ævina, árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.

	Kópavogur		Landið	
Amfetamín	1.5%	0.7 ↑	1.5%	0.1 ↑
E-töflu	0.5%	0.0	0.9%	0.1 ↑
Kókaín	0.7%	-0.3 ↓	1.2%	-0.2 ↓
Sveppi	1.2%	0.5 ↑	0.9%	0.0
Sníff	1.2%	-1.1 ↓	1.5%	-0.5 ↓
Heimabrugg/landa	3.7%	1.4 ↑	3.9%	-0.7 ↓

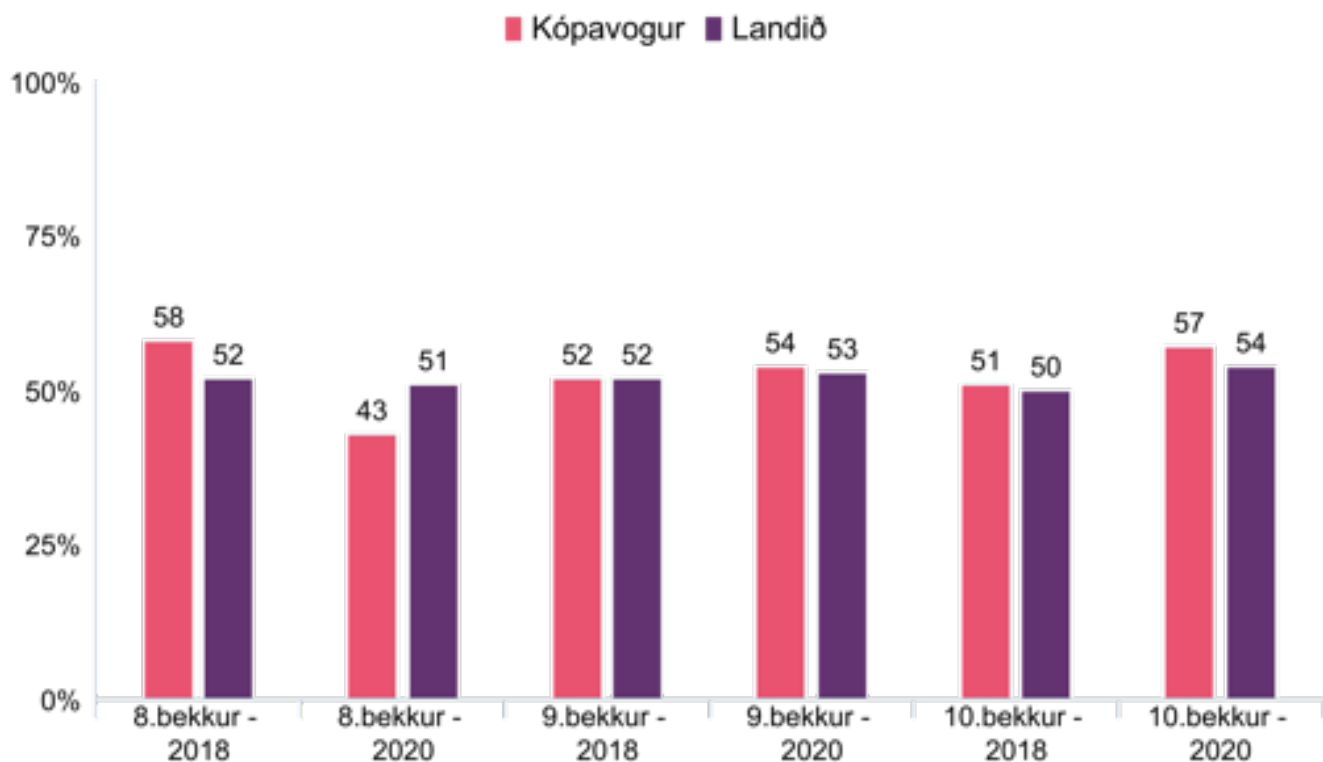
Foreldrar og fjölskylda

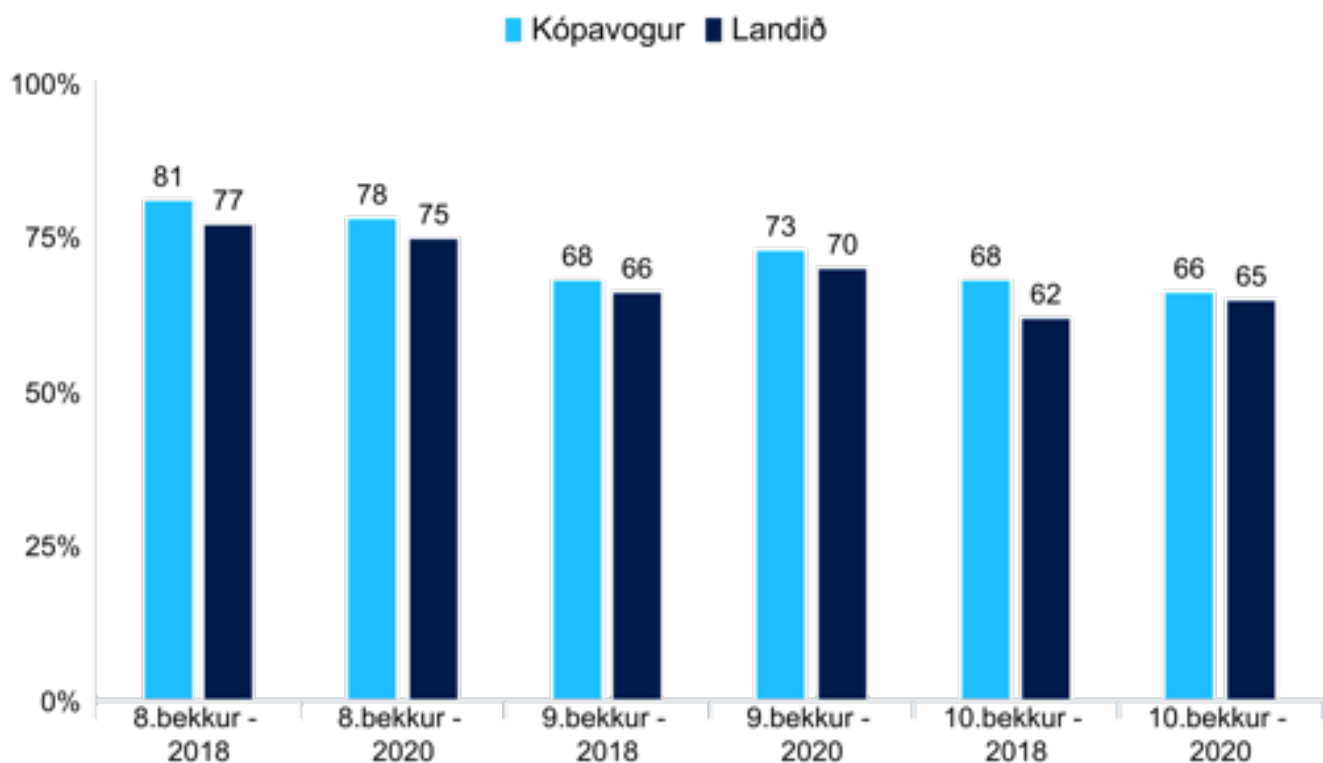
Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk árið 2020 sem segja að foreldrum þeirra væri næstum því alveg sama ef þeir myndu reykja sígarettur, nota rafrettur, verða ölvuð eða nota marijúana.

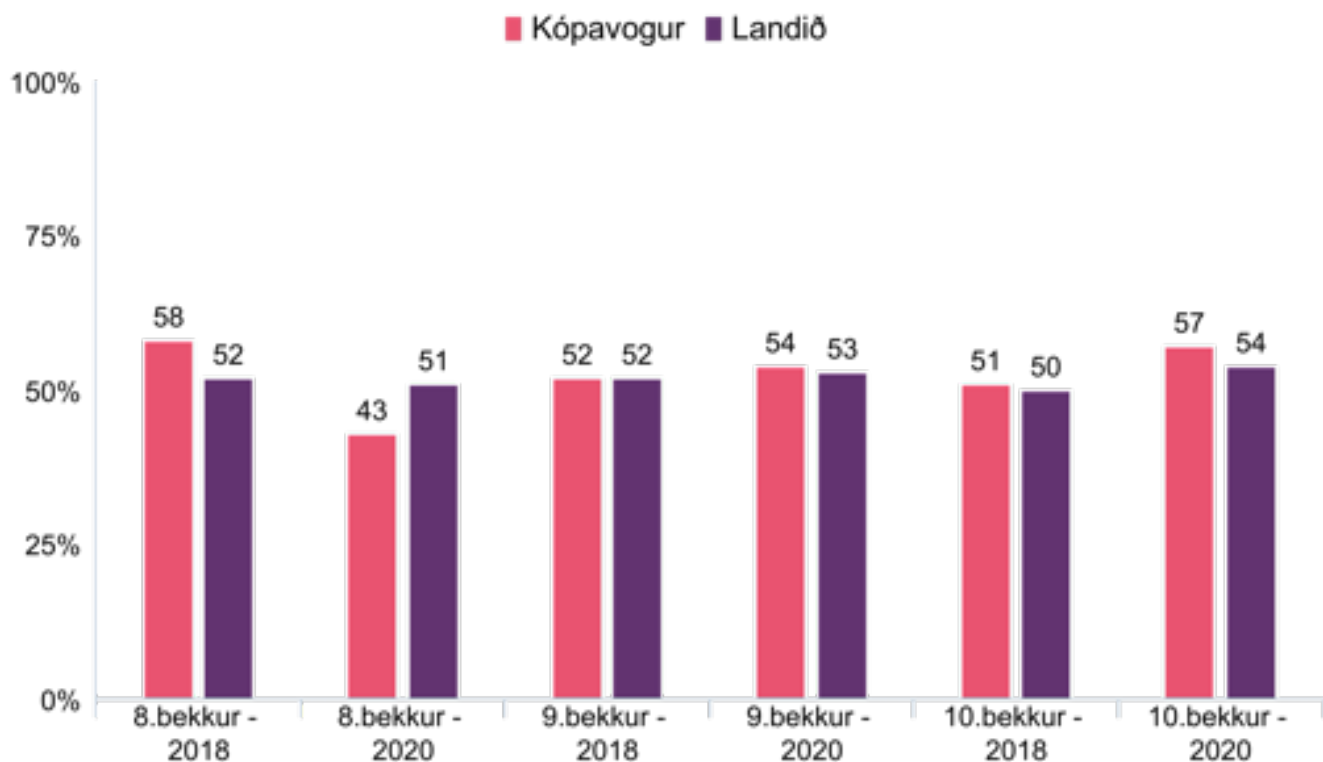
Mynd 3. Hlutfall stráka í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum á virkum dögum, árin 2018 og 2020.

Mynd 4. Hlutfall stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum á virkum dögum, árin 2018 og 2020.

Mynd 5. Hlutfall stráka í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum um helgar, árin 2018 og 2020.

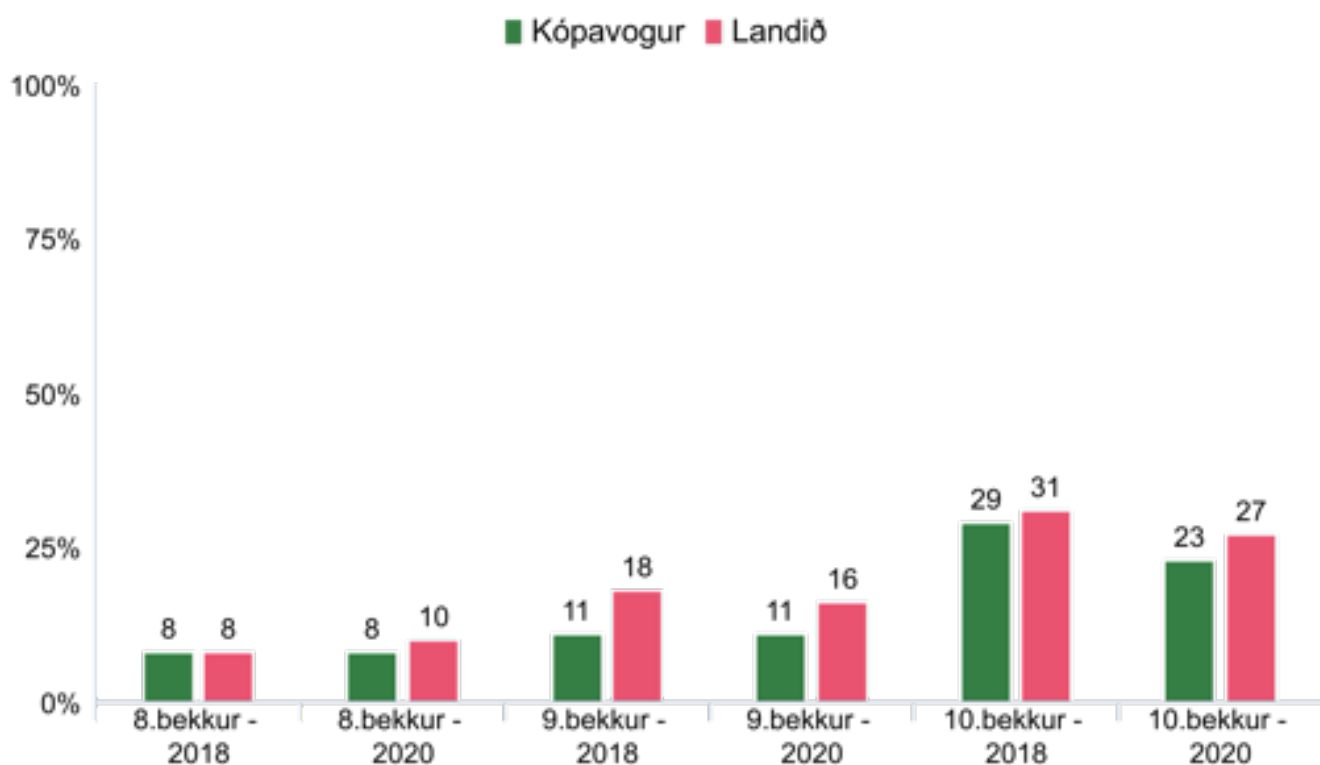

Mynd 6. Hlutfall stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast oft eða nær alltaf vera með foreldrum sínum um helgar, árin 2018 og 2020.

Tafla 7. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja neðangreint eiga mjög eða frekar vel við um þau, árið 2020

	8. bekkur		9. bekkur		10. bekkur	
	Kópavogur	Landið	Kópavogur	Landið	Kópavogur	Landið
Foreldrar mínir þekkja foreldra vina minna	82%	80%	80%	78%	75%	76%
Foreldrar mínir þekkja vini/vinkonur mína(r)	90%	92%	93%	91%	90%	92%
Hversu vel á við þig: Foreldrar mínir fylgjast með því hvar ég er á kvöldin	78%	79%	85%	79%	84%	82%
Foreldrar mínir fylgjast með því með hverjum ég er á kvöldin	71%	70%	76%	72%	80%	78%
Foreldrar mínir setja ákveðnar reglur um hvenær ég á að vera komin(n) heim á kvöldin	83%	79%	84%	76%	79%	72%
Foreldrar mínir setja ákveðnar reglur um hvað ég má gera utan heimilis	55%	56%	57%	57%	65%	60%
Foreldrar mínir setja ákveðnar reglur um hvað ég má gera heima	62%	64%	63%	63%	63%	60%

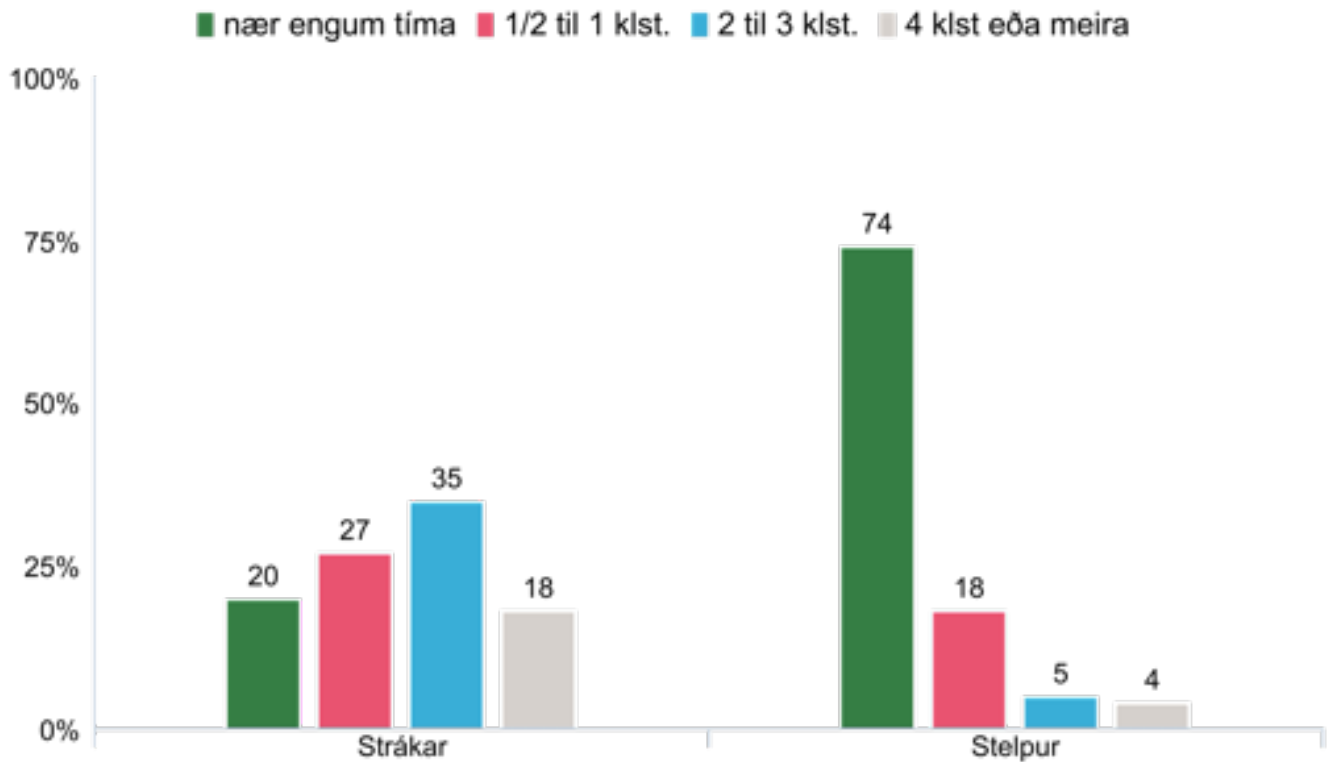
Frítími

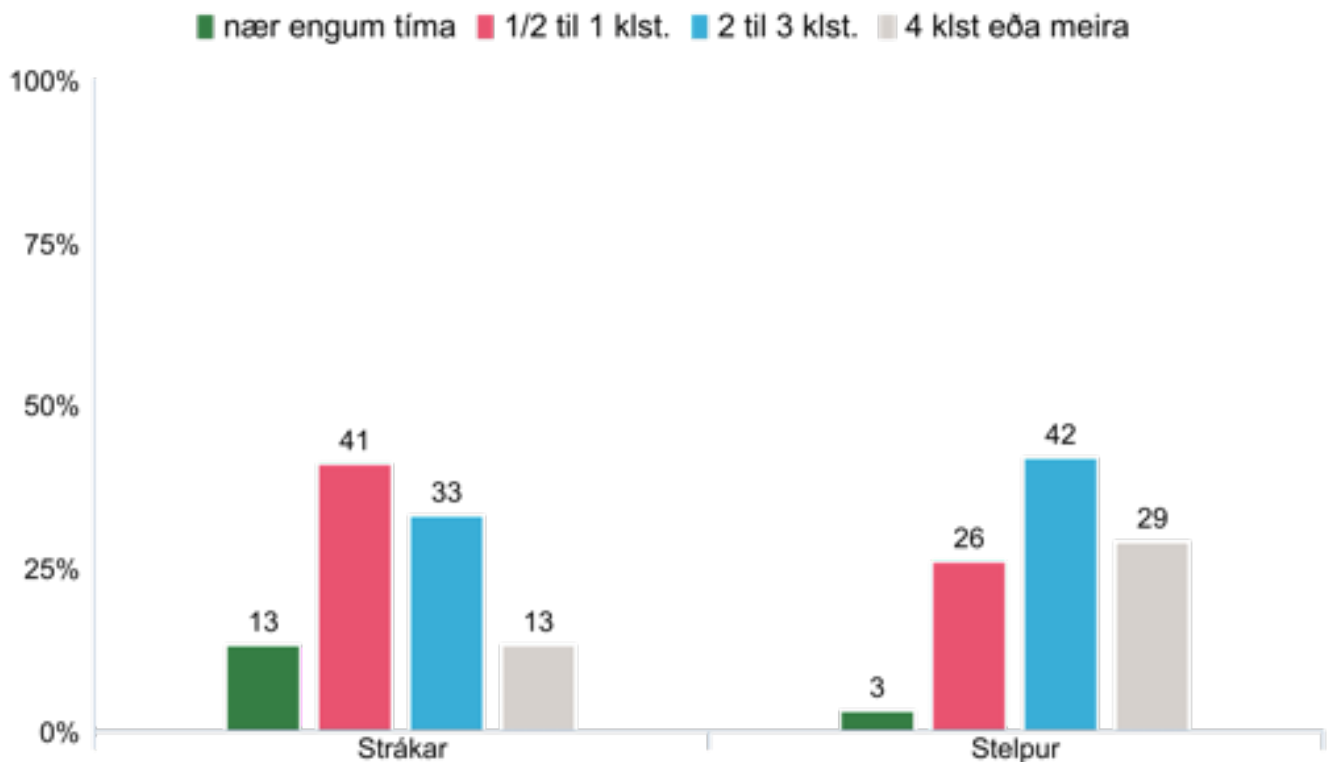
Mynd 7. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segjast hafa verið úti eftir miðnætti, einu sinni eða oftar síðastliðna 7 daga, árin 2018 og 2020.

Tafla 8. Hvað vinnur þú marga tíma í launaðri vinnu með skólanum á viku? Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2020

	Kópavogur			Landið		
	8. bekkur	9. bekkur	10. bekkur	8. bekkur	9. bekkur	10. bekkur
Vinn ekki með skóla	85%	76%	59%	85%	80%	62%
1-4 klukkustundir	9%	13%	14%	8%	11%	13%
5-9 klukkustundir	5%	7%	14%	4%	6%	13%
10 klukkustundir eða meira	1%	3%	14%	2%	4%	12%

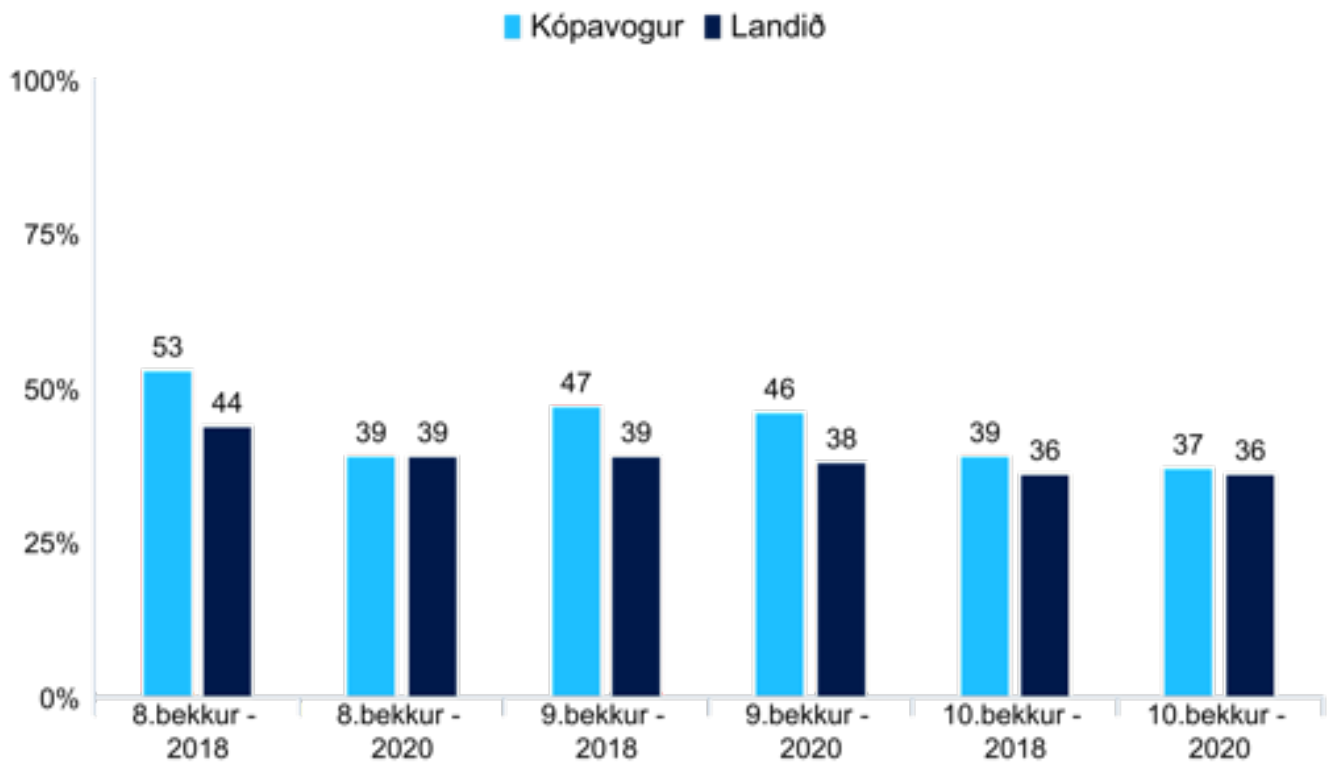

Mynd 8. Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk eftir því hversu miklum tíma þau verja í að spila tölvuleiki á netinu að jafnaði á hverjum degi, árið 2020.

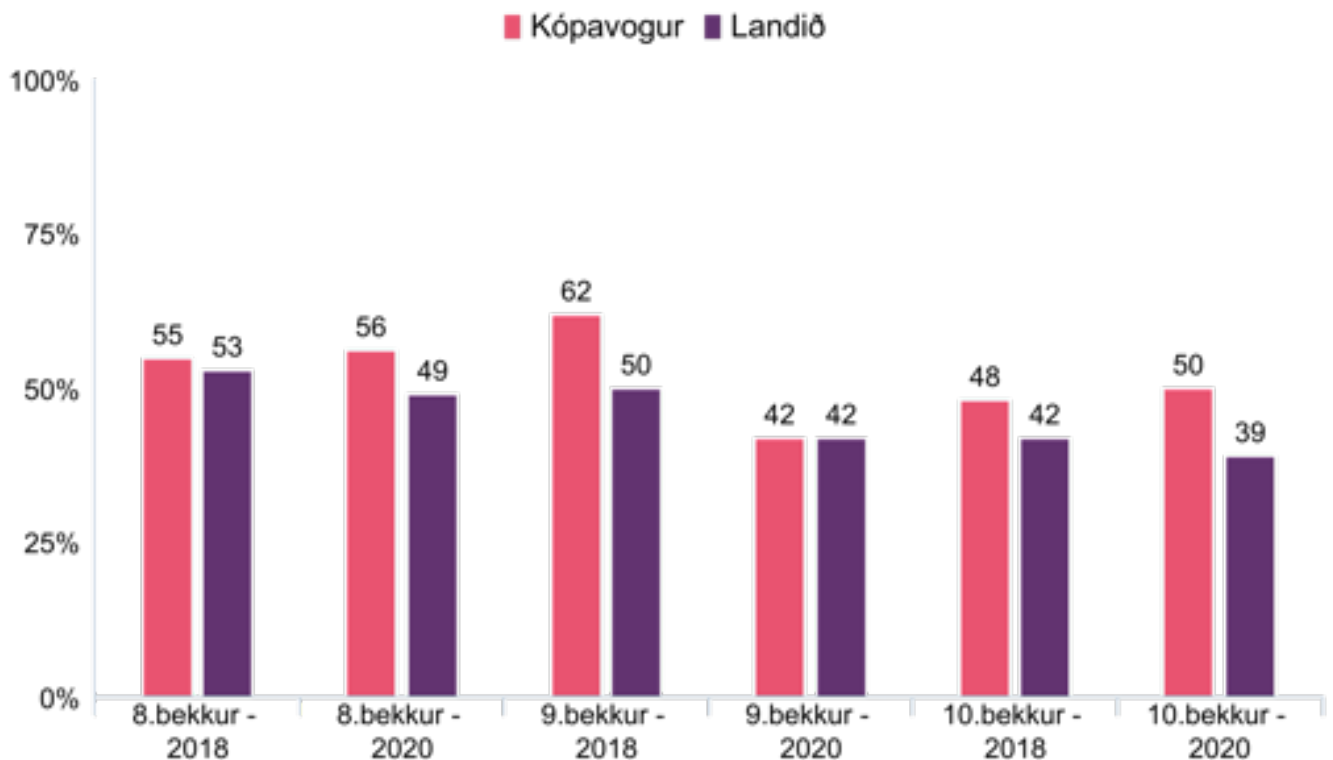

Mynd 9. Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk eftir því hversu miklum tíma þau verja á samfélagsmiðlum, árið 2020.

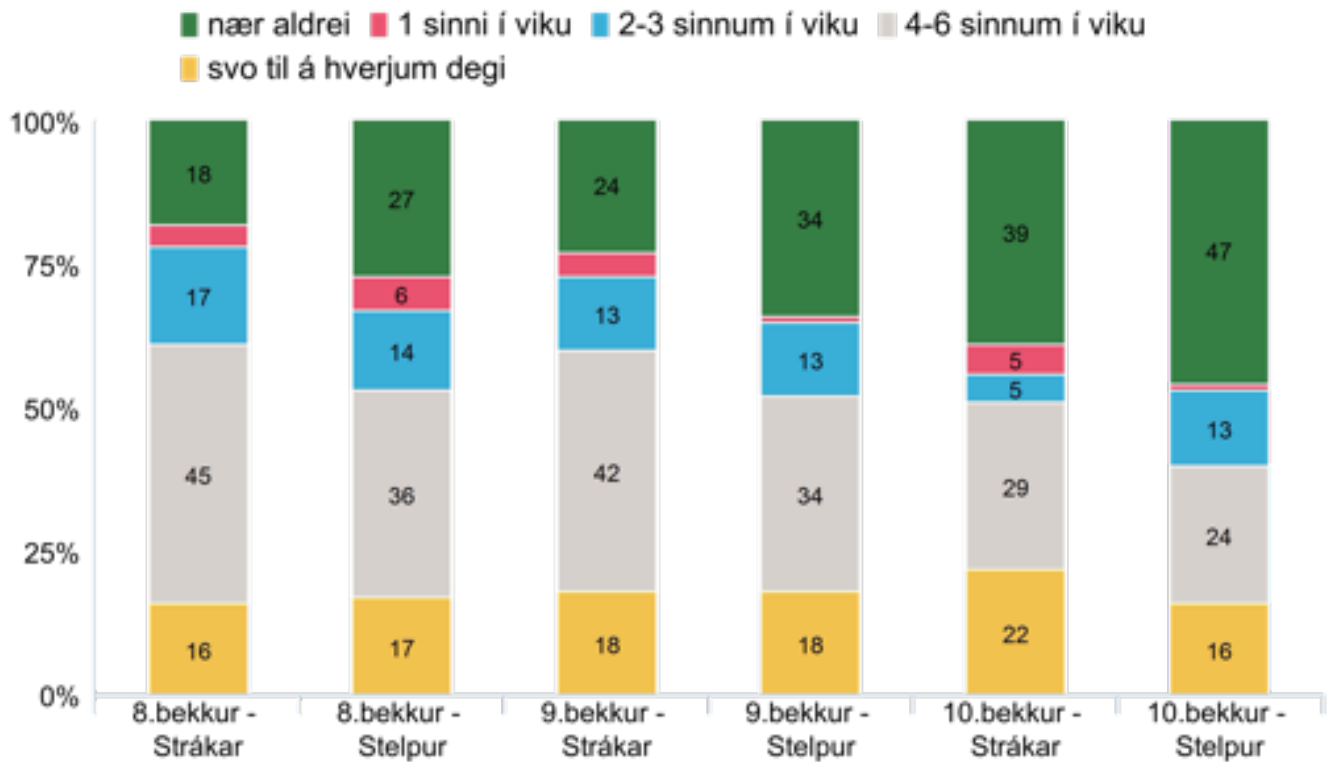
Íþróttir, hreyfing og skipulagt starf

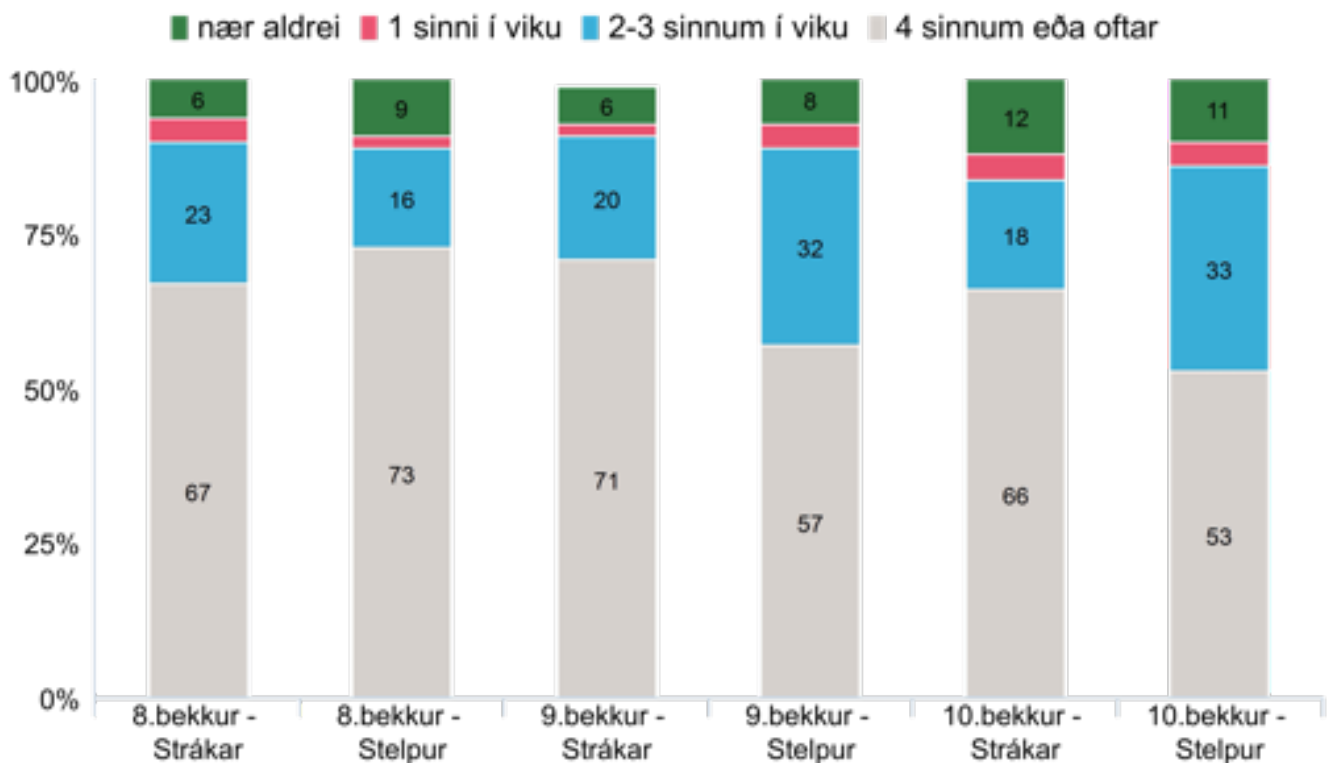
Mynd 10. Hlutfall stráka í 8., 9. og 10. bekk sem taka þátt í skipulögðu tómstundastarfi vikulega eða oftár, árið 2020.

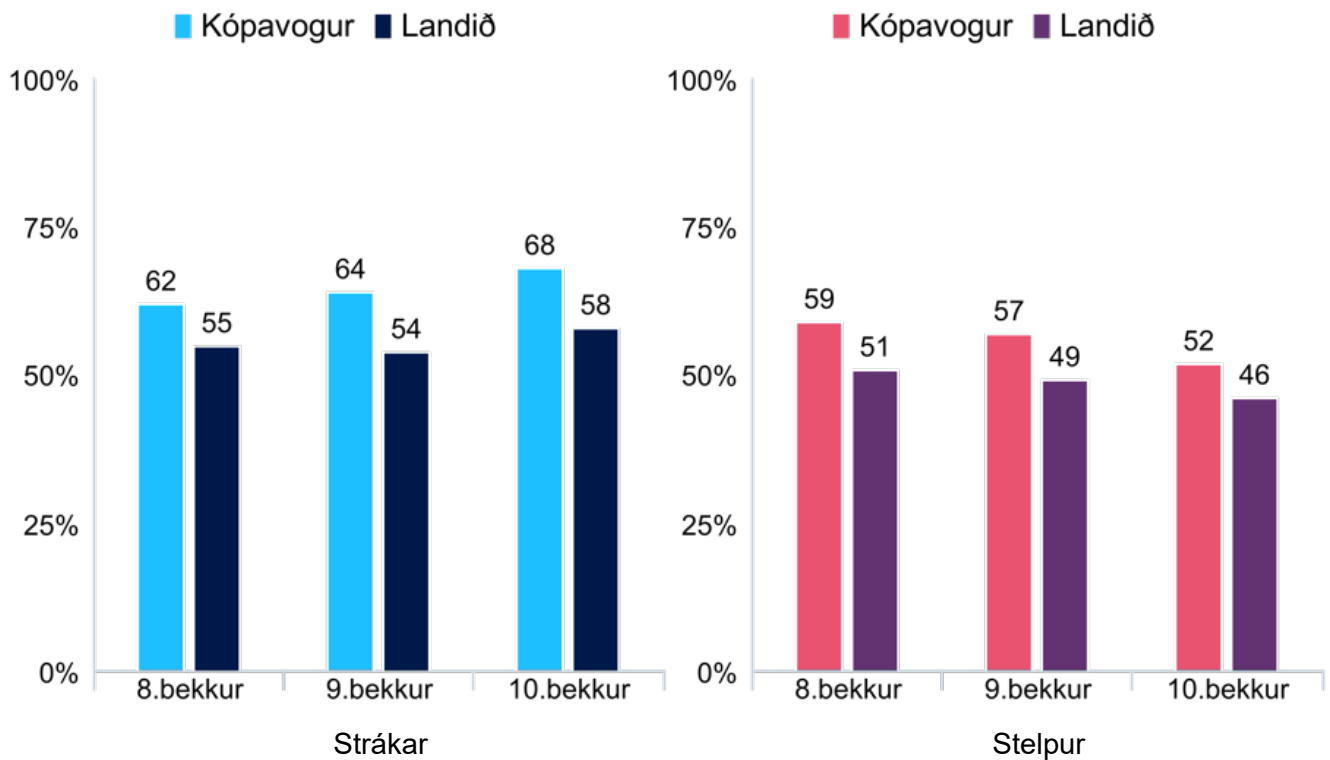
Mynd 11. Hlutfall stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem taka þátt í skipulögðu tómstundastarfi vikulega eða oftár, árið 2020.

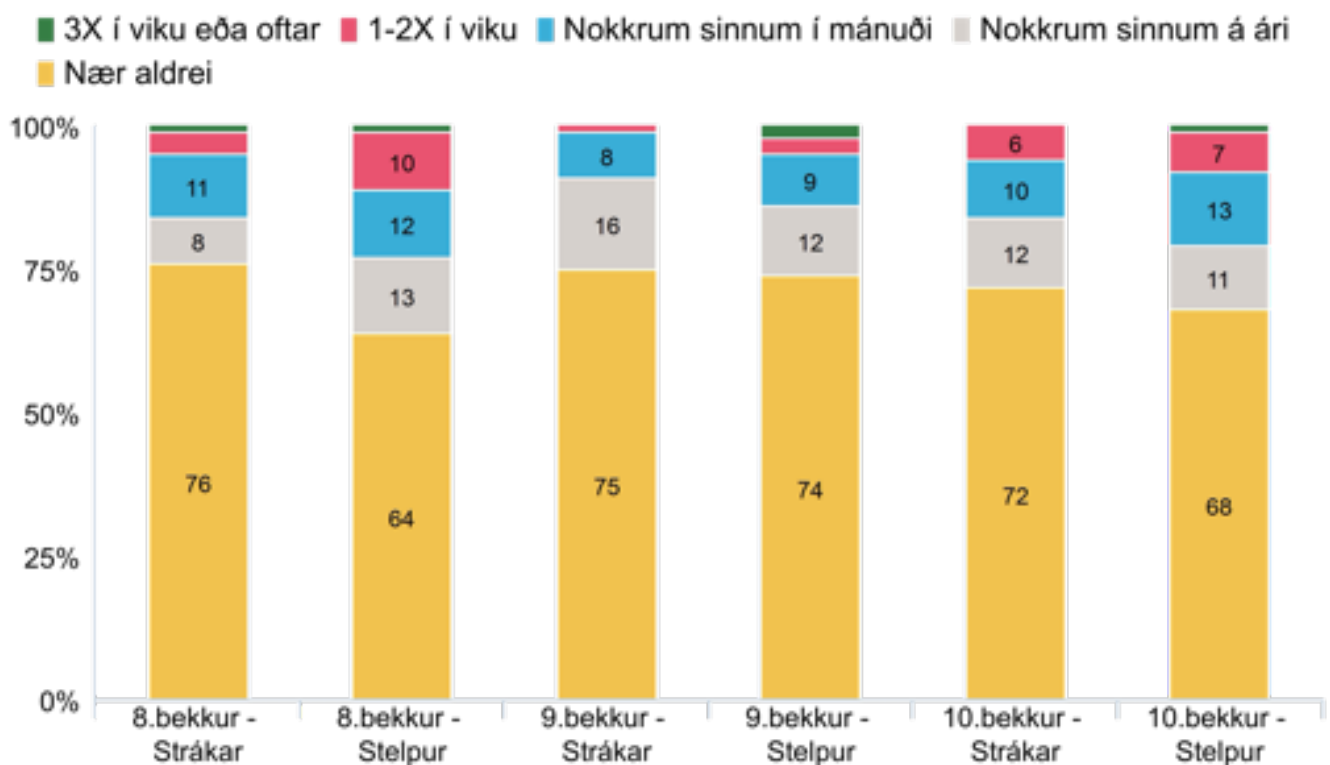
Mynd 12. Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem stunda íþróttir (æfa eða keppa) með íþróttafélagi, árið 2020.

Mynd 13. Fjöldi skipta sem hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk segjast stunda íþróttir eða líkamsrækt í hverri viku, árið 2020.

Mynd 14. Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast reyna á sig líkamlega þannig að þau mæðist eða svitni fjórum sinnum í viku eða oftar, árið 2020

Mynd 15. Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segjast stunda hópastarf eða klúbbastarf í félagsmiðstöð, árið 2020.

Nám og skóli

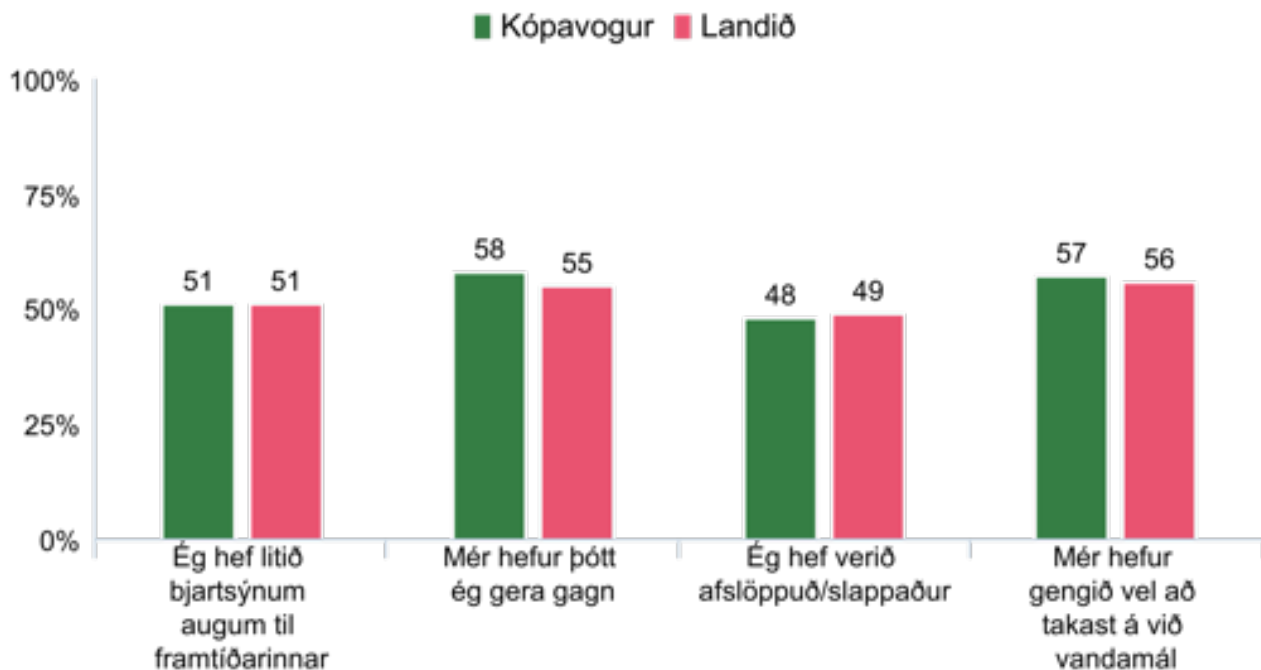
Tafla 9. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að neðangreindar staðhæfingar um nám og skóla, eigi oft eða nær alltaf við um þau, árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.

	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur
Mér finnst námið tilgangslaust	16.3%	10.7%	11.4%	5.2 ↑	-1.5 ↓	4.1 ↑
Mér líður illa í skólanum	12.4%	7.6%	11.5%	0.8 ↑	-1.1 ↓	4.8 ↑
Mér líður illa í frímínútum	6.1%	3.3%	7.6%	-0.2 ↓	-1.4 ↓	1.8 ↑
Mig langar að hætta í skólanum	16.1%	9.6%	9.6%	4.3 ↑	-0.7 ↓	4.1 ↑
Mig langar að skipta um skóla	11.0%	6.9%	7.8%	2.7 ↑	-0.9 ↓	0.6 ↑
Mér semur illa við kennarana	7.6%	7.9%	5.4%	-0.3 ↓	1.1 ↑	0.2 ↑

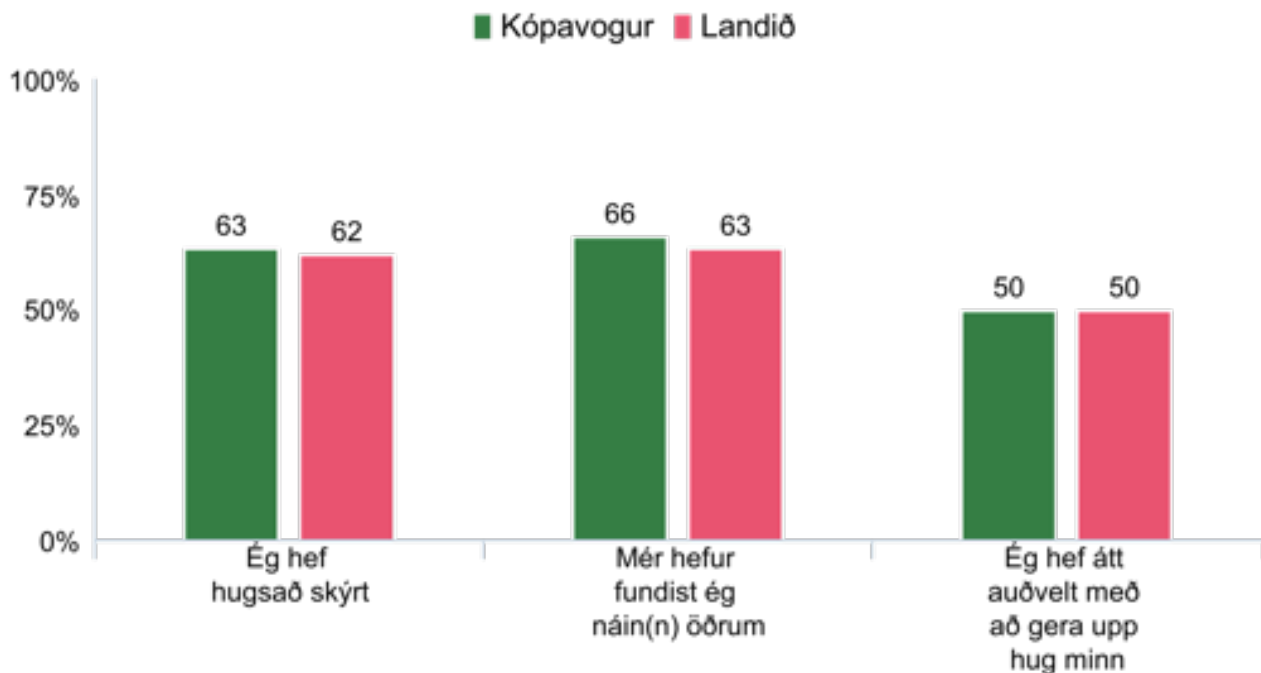
Tafla 10. Hlutfall stráka og stelpna í 8., 9. og 10. bekk sem segja að eftirfarandi námsörðuleikar hafi mikil eða mjög mikil áhrif á námsframmistöðu þeirra, árið 2020.

	Kópavogur		Landið	
	Stelpur	Strákar	Stelpur	Strákar
Lesblinda	2.2%	2.7%	2.6%	2.8%
Lítill leskraði	2.6%	2.7%	2.9%	2.7%
Aðrir lestrarörðuleikar	1.2%	0.8%	1.2%	1.2%
Skrifblinda	0.7%	0.8%	1.1%	1.5%

Heilsa og líðan

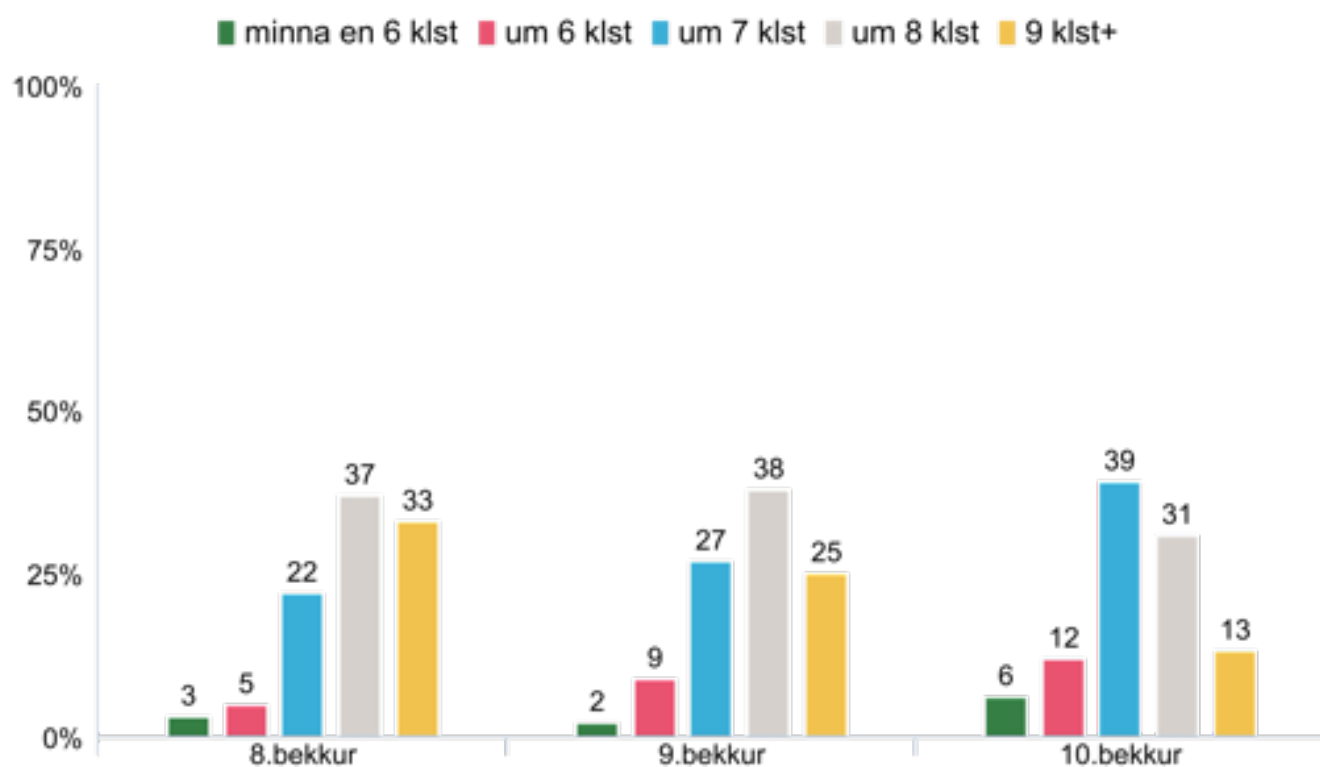
Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að ofangreindar staðhæfingar hafi oft eða alltaf átt við síðustu tvær vikur fyrir könnun, árið 2020.

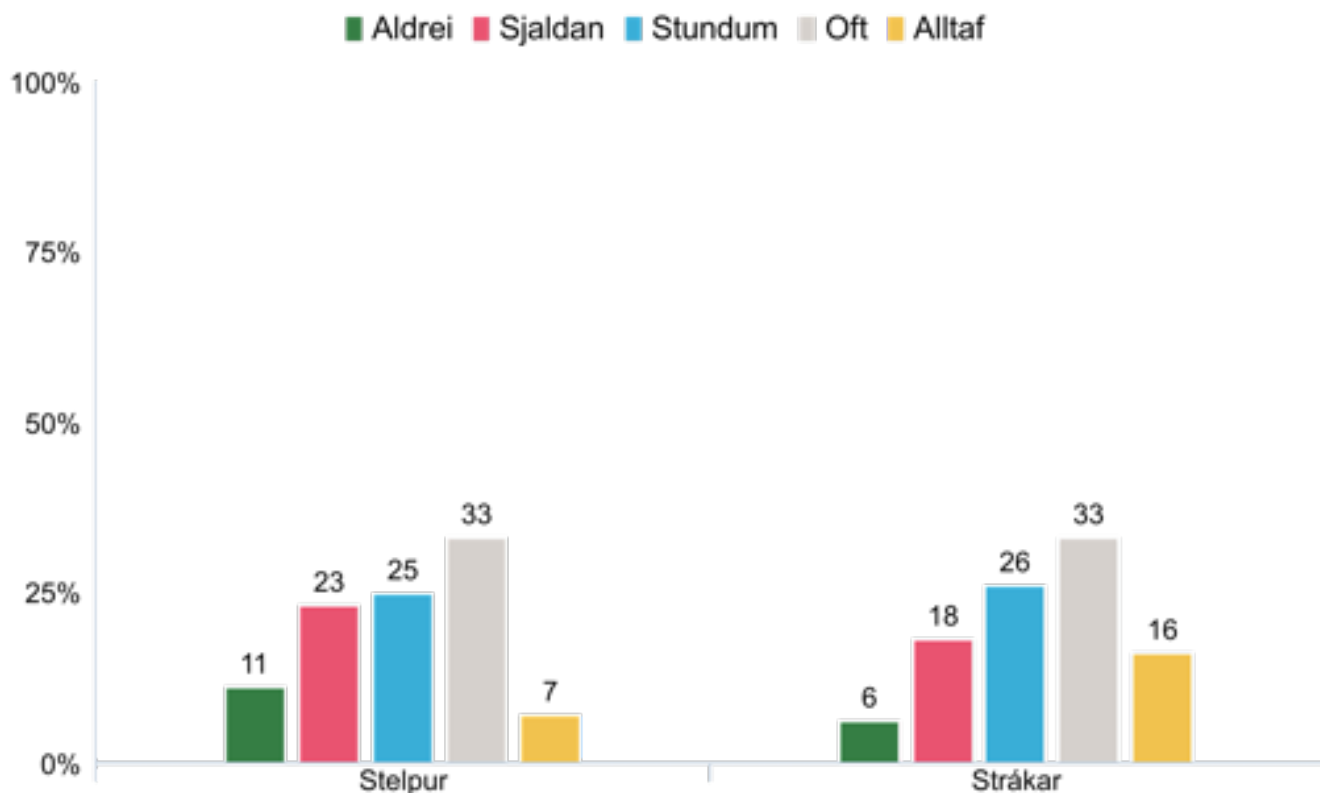
Mynd 17. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að ofangreindar staðhæfingar hafi oft eða alltaf átt við síðustu tvær vikur fyrir könnun, árið 2020.

Tafla 11. Hlutfall nemenda í 8. til 10. bekk sem hafa fengið send andstyggileg að særandi skilaboð í gegnum netið og hafa sent andstyggileg eða særandi skilaboð í gegnum netið, árið 2020.

		Aldrei	1-2 sinnum	3 sinnum eða oftár
Sent andstyggileg eða særandi skilaboð til einstaklings eða hóps	Landið	72%	19%	9%
	Kópavogur	69%	21%	9%
Fengið andstyggileg eða særandi skilaboð frá einstaklingi eða hópi	Landið	60%	21%	19%
	Kópavogur	57%	23%	19%

Mynd 18. Hvað sefur þú að jafnaði margar klukkustundir á nóttu. Hlutfall nemenda í 8. til 10. bekk árið 2020.

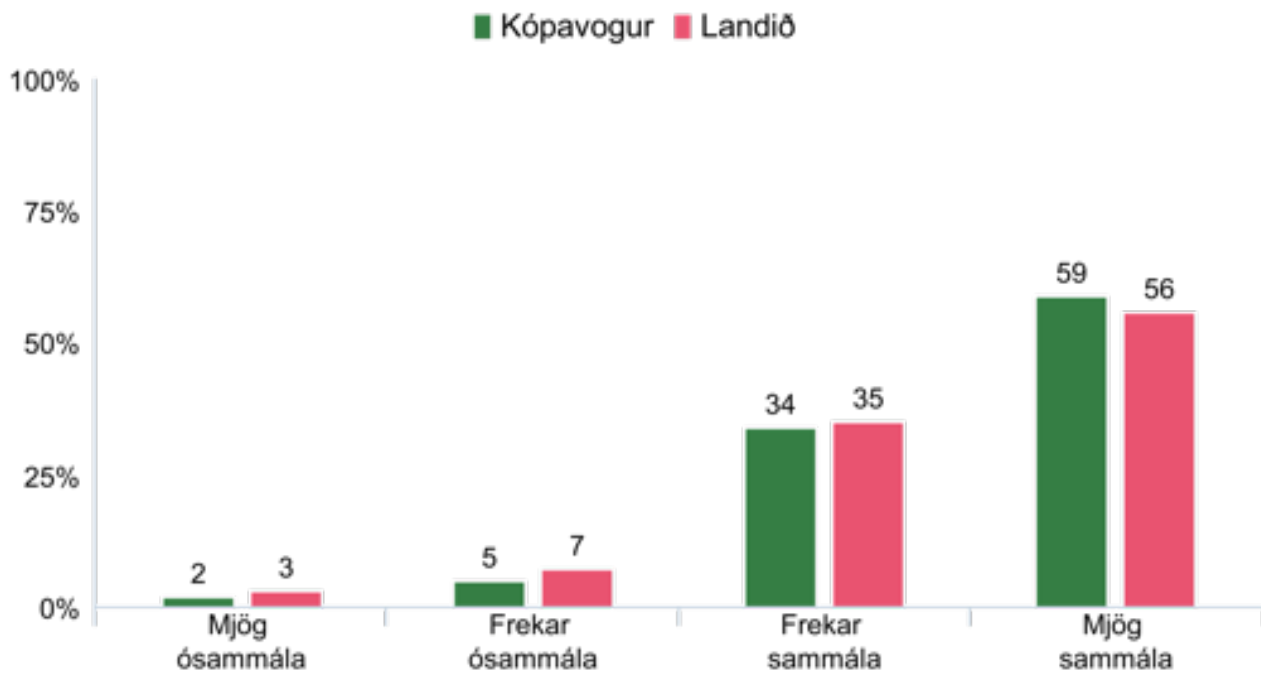

Mynd 19. Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk eftir því hvort þeim finnst þau fá nægan svefn á virkum dögum, árið 2020.

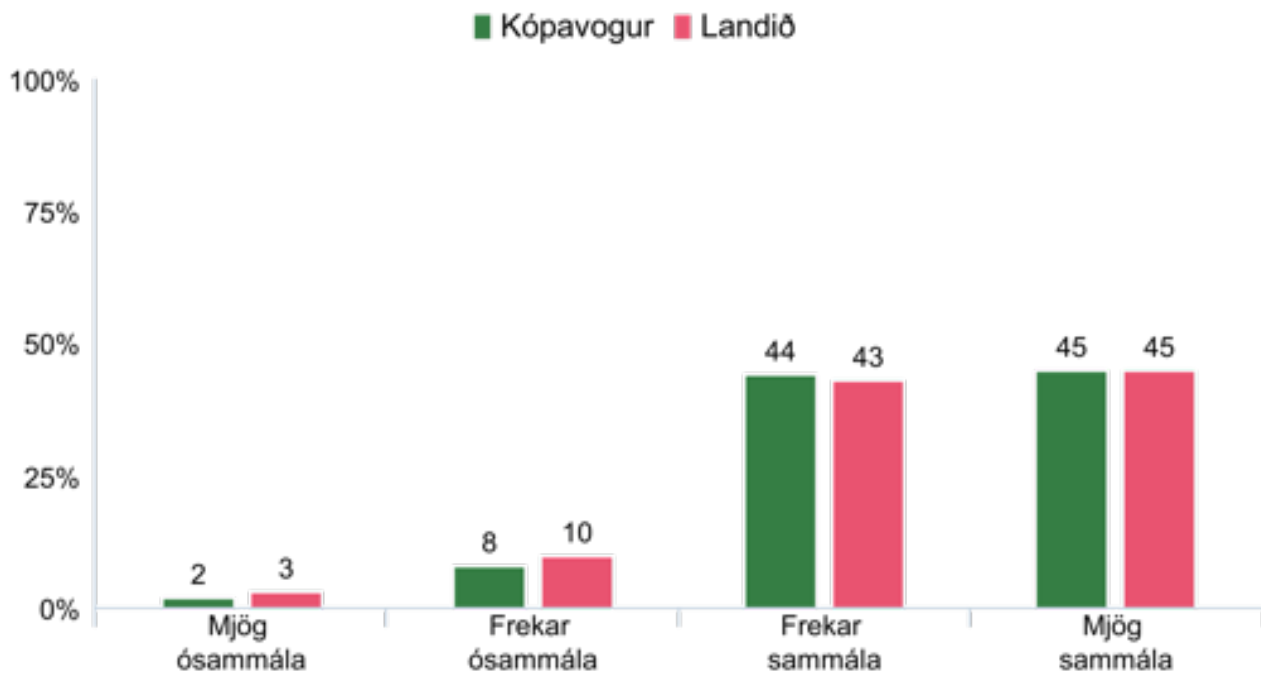
Tafla 12. Hlutfall stráka og stelpna í 8. til 10. bekk sem segist hafa fundið fyrir eftirfarandi einkennum vanlíðanar síðastliðna viku fyrir könnun, árið 2020. Breyting í prósentustigum frá 2019 sýnd til hliðar.

	Strákar		Stelpur		Strákar		Stelpur	
Taugaóstyrk(ur)	3.1%		15.7%		-0.5	↓	2.3	↑
Þú varst uppspennt(ur)	4.4%		9.6%		0.3	↑	4.0	↑
Þér fannst þú einmana	5.6%		14.7%		-0.9	↓	4.8	↑
Þú áttir erfitt með að sofna eða halda þér sofandi	10.2%		18.0%		0.2	↑	1.5	↑
Þú varst niðurdregin(n) eða dapur/döpur	5.2%		17.7%		-0.4	↓	6.3	↑
Þér fannst framtíðin vonlaus	5.2%		9.5%		1.1	↑	2.2	↑

Samfélag

Mynd 20. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að þeim finnist gott að búa í sínu sveitarfélagi/hverfi.

Mynd 21. Hlutfall nemenda í 8., 9. og 10. bekk sem segja að það sé mikið og gott félagslíf í sínu sveitarfélagi/hverfi.